

рішень у розв'язанні проблемних психолого-педагогічних задач і ситуацій у процесі імітаційного моделювання штучних умов педагогічної праці, регламентованих певними правилами та виконання заданих цією ситуацією ролей [7, с. 15-17]. Основу ділової навчально-педагогічної гри може становити імітаційна ігрова модель спрощеної професійно-педагогічної діяльності, яка реалізується завдяки діям її учасників. Створення такої імітаційної моделі передбачає ґрунтовну роботу з аналізу та виділення певних об'єктів, сторін, функцій педагогічної праці та визначення правил гри для засвоєння орієнтовної структури відтвореної педагогічної діяльності. Навчальний ефект ділової дидактичної гри забезпечується моментами дискусії, обговоренням учасниками своїх дій. І хоча час проходження реальних процесів в ігровій квазіпрофесійній педагогічній діяльності значно прискорюється, їх сутність залишається.

Водночас поряд із численними перевагами та позитивними характеристиками ігрового навчання у вузі слід зважати і на деякі моменти негативного характеру, які стосуються тих випадків, коли гра обмежується здебільшого її зовнішньою формою, що призводить до виникнення у студентів несерйозного ставлення до такої форми навчання. Тому ігрові методи не рекомендується протиставляти іншим технологіям, вони повинні лише доповнювати, а не замінювати традиційні, перевірені методи вузівського навчання, розширюючи методичний арсенал викладача, оскільки, за образним висловленням А.О.Вербицького ділова гра – це “важка артилерія”, і використовувати її доцільно лише в разі неможливості досягнення педагогічної мети більш простими, звичними та надійними засобами [2, с. 128].

Висновки... Таким чином, контекстний тип організації лабораторних занять з педагогічних дисциплін становить своєрідну мета-технологію навчання майбутніх вчителів-вихователів, продуктивність якої забезпечується “зваженістю” та оптимальністю співвідношення векторів традиційного та інноваційного, репродуктивного та творчого.

Література

1. Активные методы в системе повышения квалификации педагогов : учеб.-метод. пособие / А.И.Жук, Н.Н.Кошель. – Мн. : Аверсэв, 2003. – 336 с.
2. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход : метод. пособие. / А.А.Вербицкий. – М. : Высш. шк., 1991. – 207 с.
3. Вербицкий А.А. Концепция знаково-контекстного обучения в вузе / А.А.Вербицкий // Вопросы психологии. – 1987. – № 5. – С. 31-37.
4. Стрельников В.Ю. Педагогические основы личностного и профессионального развития студентов средствами инновационных технологий обучения. / В.Ю.Стрельников. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2002. – Кн. 2. – 230 с.
5. Хейзинга Й. Homo ludens. В тени завтрашнего дня. / Й.Хейзинга. – М. : Прогресс, 1992. – 464 с.
6. Чобітько М.Г. Технології особистісно-орієнтованої професійної освіти. / М.Г.Чобітько. – К. : Ніка-Центр, 2005. – 88 с.
7. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри : навч. посібник для студ. пед. ін-тів. / П.М.Щербань. – К. : Вища школа, 1993. – 120 с.

Анотація

У публікації висвітлено педагогічні можливості контекстного навчання як інноваційної технології організації лабораторних занять у вищій педагогічній школі.

Аннотация

В публикации показано педагогические возможности контекстного обучения как инновационной технологии организации лабораторных занятий в высшей педагогической школе.

Summary

The publication discovers pedagogical aspects of context education as innovative techniques for running practical classes in high pedagogical school.

Ключові слова: контекстне навчання, лабораторні заняття у вищій школі, квазіпрофесійна діяльність студентів, імітаційне моделювання, педагогічні ігри.

Ключевые слова: контекстное обучение, лабораторные занятия в высшей школе, квазипрофессиональная деятельность студентов, имитационное моделирование, педагогические игры.

Key words: context study, practical classes in high pedagogical school, semi-professional students activities, imitation modeling, pedagogical games.

Подано до редакції 16.03.13.

УДК 378.016:7(100)

©2013

Драченко В.В.

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Посилення уваги до якості освіти в сучасному постіндустріальному суспільстві, входження навчальних закладів різних рівнів акредитації у ринкові відносини, зміни в характері та змісті педагогічної діяльності вимагають суттєвого підвищення ефективності підготовки

студентів педагогічних університетів до роботи за фахом. Серед вимог, які висуває суспільство до освітян, домінуючими є володіння сучасними педагогічними технологіями навчання і виховання, спрямованими на формування і розвиток компетентностей, які мають забезпечити особистості здатність керуватися набутими знаннями й уміннями у самостійній діяльності згідно з універсальними загальнолюдськими цінностями і світоглядними позиціями, готовності використовувати отриманий досвід у процесі самоосвіти і саморозвитку і забезпечити їм можливість обміну цим досвідом з іншими людьми. У цьому зв'язку особливий інтерес українських та зарубіжних спеціалістів викликає проблема оволодіння студентами моделями міжкультурної взаємодії, що обумовлює необхідність формування і розвитку у них міжкультурної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Аналіз соціологічної, педагогічної, психологічної, культурологічної літератури свідчить про те, що проблема формування і розвитку міжкультурної компетентності в цілому і окремі її аспекти знайшли висвітлення у наукових дослідженнях багатьох учених, а саме: філософсько-методологічного і психологічного підходу (Ж.Бодрийяр, Ж.Дерріда, М.Фуко, М.Бахтін, В.Біблер, М.Бубер, С.Рубінштейн, О.Леонтьєв, Г.Щедровицький); вивчення окремих видів компетентності (М.Богатирьова, І.Воробйова, В.Краєвський, Г.Парінова, В.Сафонова, В.Топалова); формування соціокультурної компетентності (О.Бирюк, І.Закір'янова, Д.Іщенко, С.Шукліна та ін.); розвиток міжкультурної комунікації (Р.Коллінз, Н.Луман, М.Маклюєн); формування комунікативної компетентності (С.Зенкевич, Л.Мітіна, Ю.Пассов, Л.Романишина, З.Підручна та ін.). Результати аналізу наукової літератури переконують, що проблема формування міжкультурної компетентності у майбутніх фахівців з мистецьких спеціальностей висвітлена недостатньо висвітлена.

Формулювання цілей статті... Мета даної статті – розглянути основні структурні складові міжкультурної компетентності і особливості процесу формування і розвитку її у студентів мистецьких спеціальностей.

Виклад основного матеріалу дослідження... Здійснивши короткий дефінітивний аналіз, зазначимо, що компетенція тлумачиться у сучасних словниках як добра обізнаність із чим-небудь. Слово походить від лат. *“competitio”*, що визначається як відповідність, узгодженість знань і досвіду у певній сфері. Компетентність – це загальна здатність людини, яка ґрунтується на знаннях, цінностях, навилах, і дає їй можливість встановлювати зв'язок між знаннями і ситуацією, виявляти процедуру вирішення проблеми. Тобто, це – знання в дії, свідоме й адекватне застосування знань і навичок у різноманітних умовах.

Міжкультурна компетентність є однією з ключових і являє собою інтегральний духовно-естетичний феномен, готовність і здатність особистості мобілізувати персональні ресурси – організовані в систему культурологічні, ціннісні, художні, естетичні знання, уміння, ставлення, здібності, якості, необхідні для ефективного вирішення життєвих проблем і завдань у типових і нестандартних ситуаціях, у побудові власної траєкторії життєтворчості. Міжкультурна компетентність передбачає певну досвідченість особистості у царині взаємодії культур, їх історичних та соціокультурних особливостей, потребу особистості у міжкультурній взаємодії, характеризує її індивідуальний культурний досвід, здатність до самоорганізації в галузі культуротворчої діяльності на основі ціннісних орієнтацій, толерантного ставлення й поваги до представників різних культур і з метою розвитку власного культуротворчого потенціалу. Отже, міжкультурна компетентність має особистісно-діяльнісний та інтегративний характер; це багатогранний показник результативності культурологічної освіти і самоосвіти, що поєднує всі компоненти: змістовий (знання), процесуальний (уміння), аксіологічний (цінності, орієнтації), мотиваційний (бажання, установки), самореалізаційний (активність, самостійність), креативний (творчість).

Аналіз сутності міжкультурної компетентності, її місця, ролі в суспільстві опирається, перш за все, на основні аспекти феномену культури:

- культура – процес творчої діяльності людини, спрямованої на пізнання оточуючого світу і самої людини у цьому світі, на формування власної світоглядної установки;
- культура включає в себе сутність досягнутих людиною у процесі освоєння світу матеріальних і духовних цінностей, а також відповідних ціннісних орієнтацій людини в світі;
- культура, створюючи необхідні для орієнтації людини у світі норми поведінки та оцінки, забезпечує регулювання соціальних відносин людей;
- культура виступає як потужний фактор формування людських сутнісних сил, формування людини в людині, перетворення її природних захоплень, потреб, емоцій в справжні людські.

Звертаючись до поняття культури, зазначимо, що в самому феномені цього явища як і в процесі його формування в людини закладена необхідність діалогічної взаємодії з Іншим. Розглядаючи культуру у філософському аспекті, С.Гатальська зазначає: “Будь-яка культура ґрунтується на певному сутнісному акті духу, суть якого – первісна подія-зустріч, спільне буття, яке плине в подіях зустрічі Я і Ти, відповіді Я, адресованій Ти, й у відповіді Ти, адресованій Я. Цей сутнісний акт, акт культурної творчості, підкріплюється зусиллями прийдешніх поколінь. Проте людина здатна до культурної творчості доти, доки вона сама перебуває у взаєминах, коли вона

впливає і відчуває вплив” [3, с. 265]. Дійсно, кожна людина має власну історію, власне життя, а, отже, і власну культуру, яка включає географічний, етнічний, морально-етичний, релігійний, політичний, історичний, особистісний аспекти. В процесі міжкультурної взаємодії навіть близькі люди виступають представниками різних культур. Смысл кожної культури потенційно нескінченний, проте він актуалізується лише від зіткнення з іншим смыслом. Тільки на межі різних культур уможливорюється свідомість і самосвідомість особистості як вихід за межі власного досвіду, в міжкультурний простір.

Людина, перш ніж використати досягнення інших культур у власній діяльності, співставляє їх з власними нормами і цінностями, очікуючи від партнерів взаємодії дотримання певних правил і норм взаємодії. Таке сприйняття обумовлене психологічним механізмом проективної ідентифікації, установки сприймати і оцінювати Іншого через призму „своєї культури”. Ця позиція часто базується на установці, що „власна культура” є кращою або ж виключно правильною. Все, що стосується інших норм, звичаїв, стилів поведінки розцінюється як неповноцінне. Або ж цей механізм може набувати зворотної дії, коли будь-яка “Інша культура” ідеалізується, набуваючи рис безумовної переваги, що призводить до репресивного ставлення до власної культури. Альтернативою таким крайностям може стати міжкультурний релятивізм, який базується на методологічному принципі відносності: явище культури, як то цінності, ставлення чи поведінку людини, можна зрозуміти лише через конкретні умови міжкультурної взаємодії. У культурі, як і у людини немає єдиних стандартів правильності чи хибності, і лише в міжкультурному просторі, у зв’язку з реальними соціокультурними і історичними умовами, набуває чинності механізм формування оцінного ставлення до представників різних культур, через співставлення – до ідентифікації власної культури, сприяє розвитку власного культуротворчого потенціалу.

Варто наголосити на необхідності формування у людини власної „культурної ідентичності” як свідомого прийняття і розуміння індивідом культурних цінностей, мови, норм і правил, притаманних його культурі і відповідного ціннісного ставлення до себе, до інших, до світу в цілому. Зазначимо також, що міжкультурна взаємодія обумовлена розумінням неможливості абсолютизації культур як постійних явищ і величин, а співставленням нормативно-ціннісних систем конкретних культур, які вступають у взаємодію, і також перебувають у стані постійного динамічного розвитку, або ж представлення їх є продуктом певної інтерпретації.

Отже, міжкультурна компетентність проявляється у власній здатності та здатності інших людей сприймати, осмислювати, оцінювати, поважати культурні умови і фактори впливу у сприйнятті, судженнях, почуттях і продуктивно використовувати їх у сенсі взаємної адаптації, толерантності, співробітництва. Структура цієї компетентності включає когнітивну, емоційно-мотиваційну і поведінкову складові. Розкриємо їх сутнісний зміст.

Когнітивний компонент визначається як система засвоєння особистістю сутності та змісту культурних цінностей: культурно-історичні епохи в процесі світової культури; проблематика соціокультурної динаміки; загальна характеристика культурно-історичних епох та їхнє конкретне наповнення в різних національних культурах; знань практичного характеру; виконує інформативну та систематизуючу функції. Емоційно-мотиваційний компонент охоплює мотивацію, особистісний смысл культурних цінностей, що викликає і закріплює в студентів позитивні емоції, інтерес, бажання, формує стійку емоційну оцінку, прагнення до самовдосконалення і взаємодії. Виражається в оцінних судженнях, рефлексії, культурних потребах, розвитку мотивів діяльності від корисливо-егоїстичних до духовних суспільно значущих; виконує смислоутворювальну та спонукальну функції. Діяльнісний компонент забезпечує актуалізацію культуротворчих орієнтацій у житті особистості, перетворення себе і навколишньої дійсності відповідно до здобутих знань, потреб і смислів; визначається як система засвоєння особистістю комплексу умінь і навичок: аналізувати культурні явища у контексті їх історичного соціокультурного простору; виявляти ментальний та ціннісний зміст певних типів культури, зіставляти їх з конкретними суспільно-історичними умовами та власним життєвим досвідом, ставитися з повагою до “інших”, сприяти побудові стосунків на основі полікультурної взаємодії.

Формування і розвиток міжкультурної компетентності у студентів мистецьких спеціальностей спрямоване на розвиток вище названих компонент. Однак, враховуючи специфіку поглибленого вивчення студентами дисциплін художньо-естетичного і гуманітарного циклів, їхня міжкультурна компетентність як інтегральна якість включатиме такі компетентності:

- ключові – інформативно-пізнавальні, комунікативні, соціальні, соціокультурні, загальнокультурні, особистісного самовдосконалення, громадянські, уміння вчитися, креативні. Вони є результатом не лише освіти, але й усього досвіду людини;

- естетичні (міжпредметні, інтегративні) – як здатність орієнтуватися в естетичних параметрах різних сфер життєдіяльності, що найбільш ефективно формуються при опануванні різних видів художньої культури;

- мистецькі – як здатність особистості до пізнавальної і практичної діяльності в царині певного виду мистецтва — музичного, візуального (образотворчого), хореографічного, театрального, екранного, зокрема кіномистецтва з урахуванням специфіки його художньої мови.

Опираючись на наукові дослідження Л.Масол, зазначимо, що “у зв’язку з переорієнтацією загальної мистецької освіти на компетентнісний підхід переносяться акценти із засвоєння студентами художньої

інформації, що сприятиме виховання грамотного споживача художніх цінностей (перцепієнта), на розвиток у них "авторської здатності", тобто спроможності виступити ініціатором того чи іншого мистецького задуму, проекту, втілювати його у власній творчій діяльності відповідно художнього світогляду, ціннісним орієнтаціям" [7, с. 315]. Вектор професійного розвитку має спрямовуватись у площину цінностей особистісного розвитку студентів на основі виявлення їхніх художніх здібностей, формування різнобічних естетичних інтересів і потреб, становлення творчої особистості.

На ефективність процесу формування і розвитку міжкультурної компетентності у студентів впливають як об'єктивні, так і суб'єктивні детермінанти. Серед об'єктивних – умови життєдіяльності та соціально-економічного середовища; суб'єктивні залежать від усього комплексу засобів, залучених до процесу професійного і особистісного розвитку студента. Ефективність розвитку міжкультурної компетентності забезпечується дотриманням певних оптимальних психолого-педагогічних умов, до яких можна віднести утвердження культуротворчого підходу до освітнього процесу з урахуванням провідних потреб юнацького віку, що передбачає організацію сприятливого середовища для оволодіння культурним досвідом людства. Такий підхід має розвивати у студентів культуру матеріальних і духовних потреб, вести їх до потреби в самій культурі як втіленні людського сенсу буття, сприяти культурному самовизначенню і самореалізації. Досліджуючи будь-яке явище культури, викладач передусім акцентує увагу студентів на таких питаннях: "Що це дало людині на шляху її "олюднення"? Яку роль цей об'єкт культури відіграє у процесі становлення, збагачення, розвитку людського в Людині? Який особистісний смисл це явище культури має для Вас?"

Культуротворчий підхід виражається: – у комплексному розгляді будь-якого явища культури, що передбачає його аналіз з філософської, психологічної, педагогічної, соціальної позицій з метою виявлення у ньому культурно-ціннісного людинотворчого змісту; – у здійсненні діалогу часів, епох, стилів як феноменів культури з певними притаманними їм характерними рисами і цінностями; – у діалозі культур різних країн, націй. Органічне поєднання універсального (загальнолюдського, полікультурного), національного (державного), регіонального (етнолокального, краєзнавчого) і особистісного компонентів культурних феноменів з безумовним пріоритетом їх духовно-ціннісної людинотворчої спрямованості; – у створенні культуротворчої атмосфери, що ґрунтується на комплексному використанні різних видів мистецтва і сприяє глибокому емоційному переживанню та особистісному осмисленню культурних цінностей, формуванню цілісного художнього світогляду особистості, розвитку почуттєво-емоційної сфери, творчих здібностей, які є необхідними складовими міжкультурної компетентності; – у діалозі культури викладача з культурою студента як взаємодія особистостей, різних за віком, світоглядом, рівнем знань, умінь і навичок, психічними особливостями та ін. Міжкультурна компетентність розвивається в діалозі рівноправних партнерів, за якого його учасники виявляють активність і взаємну зацікавленість.

Отже, діалог у міжкультурній взаємодії – це поєднання різних смислів, у якому формується орієнтація розуму на взаєморозуміння. Проте можна також погодитися з Ю.Лотманом у тому, що цілковите взаєморозуміння непродуктивне, завжди мають існувати певні зазори-розбіжності між тими, хто прагне порозуміння. Мабуть, ці розбіжності й спричиняють існування феномену типу культури як певного структурованого цілого, що поєднує неповторність (яку важко й, напевно, непотрібно зрозуміти до кінця) й універсальність [6, с. 221].

Висновки... Таким чином, міжкультурна компетентність включає комплекс компонентів, якостей особистості, що є абсолютно необхідними сьогодні будь-якому спеціалісту. Це, перш за все, здатність приймати самостійні рішення, творчий підхід до професійної діяльності, вміння постійно навчатися й оновлювати свої знання; гнучкість мислення, наявність абстрактного та експериментального мислення; вміння вести діалог, комунікабельність, співробітництво. В умовах розширення міжкультурних зв'язків набувають особливого значення такі якості особистості, як взаєморозуміння, терпимість та повага до культури партнерів по взаємодії. Проблема розвитку міжкультурної компетентності у студентів педагогічних спеціальностей потребує подальшої ґрунтовної розробки як в методологічних, так і в організаційно-процесуальних аспектах.

Література

1. Гатальська С. М. Філософія культури / С. М. Гатальська. – К. : Либідь, 2005. – 328 с.
2. Иванов Д. А. Компетентностный подход в образовании. Проблемы, понятия, инструментарий : учеб-метод. пособие / Д. А. Иванов, К. Г. Митрофанов, О. В. Соколова. – М. : АПКИППРО, 2005. – 98 с.
3. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах // Шкільний світ. – 2002. – № 9. – 8 с.
4. Лотман Ю. М. Избранные статьи / Ю. М. Лотман. – Таллінн : "Александра", 1992. – Т. 1. – С. 216-223.
5. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта : теорія і практика : монографія / Л. М. Масол. – К. : Промінь, 2006. – 432 с.
6. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи / О. В. Овчарук. – К. : „К.І.С.", 2004. – 112 с.

Анотація

У статті розглядається сутність міжкультурної компетентності і особливості процесу формування і розвитку її у студентів художньо-педагогічних спеціальностей.

Аннотация

В статье рассматривается проблема формирования и развития межкультурной компетентности у студентов художественно-педагогических направлений.

Summary

The article presents the essence of cross-cultural competence and feature of process of forming and development of it is examined for students artistically pedagogical specialties.

Ключові слова: компетентність, технологія, міжкультурна взаємодія, діалог культур, синтез мистецтв.

Ключевые слова: компетентность, технология, межкультурное взаимодействие, диалог культур, синтез искусств.

Key words: competence, technology, cross-cultural co-operation, dialog of cultures, synthesis of arts.

Подано до редакції 16.08.12.

УДК 37.018.1(073)

©2013

Кобилянська Л.І.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ГУВЕРНЕРІВ У ПРОЦЕСІ ВУЗІВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Головною метою української освіти сьогодні визначено створення сприятливих умов для розвитку особистості, творчої самореалізації дитини. Вирішення цього завдання вимагає визнання можливості варіативності отримання освіти кожною дитиною, у залежності від її можливостей, здібностей, стану здоров'я, з урахуванням побажань батьків тощо. Саме тому природним стає відродження чи поява нових альтернативних освітніх систем, що виникають як виклик освітньо-виховним інститутам соціуму, та тісно пов'язані зі змінами у потребах і запитах дітей та їх батьків.

Особливе місце серед них займає гувернерство, що має багатостолітню історію й сьогодні стає реальністю освітньо-виховної практики в Україні та предметом педагогічних та історико-педагогічних досліджень. Гувернерство – педагогічна система, яка функціонує на основі соціального замовлення і здатна виконувати покладену на неї освітньо-виховну функцію у взаємодії з іншими освітньо-виховними закладами, створюючи умови для самореалізації, соціальної адаптації, мотиваційного та творчого розвитку й самовизначення особистості. Сьогодні для української освітньої теорії і практики важливим є усвідомлення педагогічного потенціалу гувернерства як системи, що здатна забезпечити індивідуальну траєкторію освітнього, виховного та особистісного розвитку дитини. Як нестандартне педагогічне явище, воно має суттєві переваги перед колективною формою навчання й виховання, які полягають у індивідуальному підході до особистості вихованця, можливості творчого пошуку методик та технологій виховання, своєчасного коригування дій наставника залежно від ситуації виховання.

Специфіка діяльності домашнього педагога-гувернера передбачає вимоги, якість виконання яких залежить від рівня його професійної підготовки. Система підготовки гувернерів у якості базових цілепокладальних компонентів містить, з одного боку, формування й розвиток необхідних професійних якостей (педагогічних знань, умінь, інтуїції), що забезпечать їм професійний підхід до діяльності, а з іншого – створення умов для постійного удосконалення власної педагогічної майстерності (формування установки на саморозвиток, залучення до експериментальної роботи). Зміст цієї підготовки інтегрує загальнопрофесійне навчання та пошук й розвиток індивідуального професійного іміджу. Професійна підготовка повинна забезпечити оволодіння майбутнім гувернером усім комплексом знань та практичних умінь для надання багатопрофільних послуг й педагогічної допомоги сім'ї в індивідуальному навчанні та вихованні дитини, її соціалізації, розвитку творчих здібностей, корекції поведінки; сприяти виробленню умінь надавати необхідну психолого-педагогічну допомогу батькам тощо.

Стратегія професійної підготовки гувернерів у ВНЗ передбачає суб'єктивний розвиток й саморозвиток особистості майбутнього фахівця, здатного не лише ефективно застосовувати педагогічні та соціальні технології, але й виходити за усталені межі нормативної діяльності, здійснювати інноваційні процеси, творити в широкому значенні цього слова. Формування педагогічної креативності – важливий напрям у вирішенні цих завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... З огляду на комплексний характер досліджуваної проблеми спектр наукових досліджень, дотичних до її вирішення, достатньо широкий. Провідні українські науковці обґрунтовано доводять доцільність й необхідність формування креативності у професійній підготовці майбутніх учителів (А.Алексюк, Р.Гуревич, І.Зязюн, Н.Ничкало, С.Сисоєва, М.Сметанський та ін.). Концептуальне підґрунтя окресленої проблеми створюють дослідження, присвячені визначенню специфіки професійної праці учителя (Р.Гуревич, Е.Карпова, Н.Кічук, Н.Кузьміна, О.Савченко, В.Сластьонін та ін.); реалізації технологічного підходу до професійної підготовки у ВНЗ (С.Архангельський,